॥ भीष्म उवाच ॥ चकार यत्नं द्रुपदः सुतायाः सर्व्वकर्म्मसु । ततो लेख्यादिषु तथा शिल्पेषु च परन्तपः ।
दृष्ट्वस्त्रे चैव राजेन्द्र द्रोणशिष्यो बभूव ह । तस्य माता महाराज राजानं बरवर्णिनी । ७४१०
चोदयामास भार्य्यार्थे कन्यायाः पुत्त्रवत्तदा । ततस्तां पार्षतो दृष्ट्वा कन्यां सम्प्राप्तयौवनां ।
स्त्रियं मत्वा ततश्चिन्तां प्रपेदे सह भार्य्यया ।
॥ द्रुपद उवाच ॥ कन्या ममेयं सम्प्राप्ता यौवनं शोकवर्द्धिनी । मया प्रच्छादिता चेयं वचनात् शूलपाणिनः ।
॥ भार्य्योवाच ॥ न तन्मिथ्या महाराज भविष्यति कथञ्चन । त्रैलोक्यकर्त्ता कस्माद्धि वृथा वक्तुमिहार्हति ।
यदि ते रोचते राजन् वक्ष्यामि शृणु मे वचः । श्रुत्वेदानीं प्रपद्येथाः स्वां मतिं पृषतात्मज । ७४१५
क्रियतामस्य यत्नेन विधिवद्दारसंग्रहः । भविता तद्वचः सत्यमिति मे निश्चिता मतिः ।
ततस्तौ निश्चयं कृत्वा तस्मिन् कार्य्येऽथ दम्पती । वरयाञ्चक्रतुः कन्यां दशार्णाधिपतेः सुतां ।
ततो राजा द्रुपदो राजसिंहः सर्व्वाचाञ्चः कुलतः सन्निशाम्य । दशार्णकस्य नृपतेस्तनूजां शिखण्डिने वरयामास दारान् ।
हिरण्यवर्म्मेति नृपो योऽसौ दाशार्णकः स्मृतः । स च प्रादान्महीपालः कन्यां तस्मै शिखण्डिने ।
स च राजा दशार्णेषु महानासीत् सुदुर्जयः । हिरण्यवर्म्मा दुर्द्धर्षो महासेनो महामनाः । ७४२०
कृते विवाहे तु तदा सा कन्या राजसत्तम । यौवनं समनुप्राप्ता सा च कन्या शिखण्डिनी ।
कृतदारः शिखण्डी च काम्पिल्यं पुनरागमत् । ततः सा वेद तां कन्यां कञ्चित्कालं स्त्रियं किल ।
हरण्यवर्म्मणः कन्या ज्ञात्वा तान्तु शिखण्डिनीं । धात्रीणाञ्च सखीनाञ्च व्रीडमाना न्यवेदयत् ।
कन्यां पञ्चालराजस्य सुतां तान्तु शिखण्डिनीं । ततस्ता राजशार्दूल धात्र्यो दाशार्णकास्तदा ।
जग्मुरार्त्तिं परां प्रेष्याः प्रेषयामासुरेव च । ततो दशार्णाधिपतेः प्रेष्याः सर्व्वा न्यवेदयन् । ७४२५
विप्रलम्भं यथावृत्तं स च चुक्रोध पार्थिवः । शिखण्ड्यपि महाराज पुंवद्राजकुले तदा ।
विजहार मुदा युक्तः स्त्रीत्वमेव तिरोहयन् । ततः कतिपयाहस्य तच्छ्रुत्वा भरतर्षभ ।
हिरण्यवर्म्मा राजेन्द्र रोषादार्त्तिं जगाम ह । ततो दाशार्णको राजा तीव्रकोपसमन्वितः ।
दूतं प्रस्थापयामास द्रुपदस्य निवेशनं । ततो द्रुपदमासाद्य दूतः काञ्चनवर्म्मणः ।
एक एकान्तमुत्सार्य्य रहो वचनमब्रवीत् । दशार्णराजो राजंस्त्वामिदं वचनमब्रवीत् । ७४३०
अभिषङ्गात् प्रकुपितो विप्रलब्धस्त्वयाऽनघ । अवमन्येऽहं नृपते नूनं दुर्म्मन्त्रितं तव ।
यन्मे कन्यां स्वकन्यार्थे मोहात् याचितवानसि । तस्याद्य विप्रलम्भस्य फलं प्राप्नुहि दुर्म्मते ।
एष त्वां सजनामात्यमुद्धरामि स्थिरो भव ।
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि अम्बोपाख्यानपर्व्वणि हिरण्यवर्म्मदूतप्रेषणे नवत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १९० ॥
॥ भीष्म उवाच ॥ एवमुक्तस्य दूतेन द्रुपदस्य तदा नृप । चोरस्येव गृहीतस्य न प्रावर्त्तत भारती ।
स यत्नमकरोत् तीव्रं सम्बन्धिन्यनुमानने । दूतैर्म्मधुरसम्भाषैर्न्नैतदस्तीति सन्दिशन् । ७४३५
स राजा भूय एवाथ ज्ञात्वा तत्त्वमथागमत् । कन्येति पञ्चालसुतां त्वरमाणो विनिर्य्ययौ ।
ततः संप्रेषयामास मित्राणाममितौजसां । दुहितुर्व्विप्रलम्भं तं धात्रीणां वचनात्तदा ।